

SETA, Vall de ~

Vall a l'interior del Migjorn valencià, reclosa entre la serralada de Serrella i les carenes d'Alcalà-Almudaina. Aproximadament equivalent als te. mun. de Balones, Tollos, Fageca, Famorca, Benimassot i Quatretondeta: comença a uns 8 k. E. de Cocentaina, i va fins a uns 20; és a l'ONO. de Callosa i de la vall de Guadalest. Cf. SSiv., 440-1; Cavanilles II, 204-6. Oït (*val de*) *sêta* en les enqs. de 1963 (xxxv, 26-71). «Els gar-ruts de la vall de Çeta: s'aplica com un mòt burlesc als habitants de Fageca, Tollos y Famorca, de dita vall» (MGadea, *Terra del Xè* I, 97).

MENCIONS ANT. Ja en el *Rept.*: es donen a 8 homes de Lleida terres «in terme de *Toyllo*, alcheria de *Seta*» (Bof., 478). Com que era bastant poblada, de seguida se li imposà tribut considerable, que no trigava massa a satisfer. 1257: «*Seta*: 2000 b<e>s<antes>» dins el doc. p. p. *El Arch.* I, 256, amb afegit d'haver complert sense gran regateig: «remisit 150». Van seguint després les notícies de la cobrança: 1258: «reditis regii de *Seta*, Cheroles --- Cocentaina» (Mtz. Fdo., *Doc. Val. ACA* I, 126: reg. 10, fº 103v); 1259: «*Seta*, Queroles ---»; 1270: id. id. (*o. c.* I, 209, 1038). Encara: a. 1265: *Seta*, cit. junt amb *Selòquia* (Mtz. Fdo., ib. I, 639), veg. aquest art.; 1278, el rei escriu una carta al «porterio suo Martino de *Seta*» (Solddevila, *Pere el Gran* I, 2a. p., 108).

Car, desconfiant dels moriscos (recordem llur famosa revolta, moguda per Alazrac) hi havien ficat cristians del Nord (com aquells vuit lleidatans que hi anomena el *Rept.*), que ja pendrien nom de llurs possessions en la vall, car en l'a. 1271 es dona a poblar el castell de Carraixet a «Domingo i Bonet de *Seta*», junt amb Arnau Çavit i Guillem Arrufat (Mtz.Fdo., *o. c.* I, 1073).¹

ETIM. Escolano s'enfila pel fàcil recurs de la imagnació: «antiguament se llamaba *Ceuta* por haber venido a poblarlo moros de aquella ciudad de Àfrica».

Però no hi ha cap prova ni dada, en què recolzi aquest supòsit.²

Ni hi ha indicatiu positiu que el nom d'aquesta vall remota i reclosa sigui portat pels moros (àrabs o be-rebers). En els arabismes, com és sabut, les sibilants prenen sempre el matis ç (que els textos medievals no fononen amb s); i justament s'imposa a la nostra atenció que en aquest nom, del qual hem trobat tants testimonis des del S. XIII (i llegits en bona tradició manuscrita) hi ha sempre s- (amb ç, no ho ha escrit més que algun modern sense cap indicatiu antic, per la dèria de «donar color local»).

Doncs, més aviat nom d'herència mossàrab: VALLIS SAEPTA 'la vall reclosa'. Que si és reclosa? Si calgués, ens en acabaria de convèncer Cavanilles: «todo surcado por barrancos sucesivamente más profundos hacia poniente, por cuyo rumbo corren las aguas que forman el río de *Ceta*» (II, 204). És el participi de SAEPIRE (*saepio*, -pis, *saepsi*, *saeptum*): «*saepire* urben moeni-

bus» Ciceró, «*saepire* transitum» 'barrar el pas' Q. Curei, «*saepire* se tectis» 'recloure's en el palau' Virgili etc. Altrament també el nom de la ciutat llengüadociana de Seta (fr. *Cette* o *Sète*) deu venir de VILLA SAEPTA. I acabem de donar-ne altres testimonis toponímics nostres en l'article precedent (*Set* III).

Segons SSiv. el «Beato» només hi trobà esgl. en el castell de la vall, la suprimí i hi féu tres parr. (*Balones*, *Benimassot* i *Fageca*), amb un total de 130 cases de moriscos. Lapeyre, 42, 43, en dona petites xifres de moriscos per a Balones, Fageca etc., i nota que no figuren en el cens de 1609. En efecte no el recull aquest cens p. p. Reglà; aquesta vall i els seus pobles no els hi veig enlloc (mentre que les valls de Travadell, La-guar i Alcalà no hi manquen pas).

Que el nom no és àrab no és dir que no vagi passar per boca de gent arabitzada. Sembla que n'hi ha algun homònim que ha sofert infl. d'aquesta fonètica. Pron. *sêta*, amb emfàtica, pels moros, el *t* era sonor i sol donar *d* en la nostra fonètica. Justament a Tor-rís, on ho tenim com a nom d'un barranc, és Barranc de *Seda* (xxx, 151.18); i entre el vast ordit de séquies del terme de Sueca, vaig registrar una «céquia el *Sedero*» (xxxI, 22.3). Els barrancs i canals també són paratges reclosos.

¹ No crec, doncs, que es tracti d'aragonesos, per més que trobem un Duran de *Seta*, en llista de 1150 d'homes de Jaca (*L. d. l. Cadena*, 258): el nom *Duran* no sembla gaire aragonès, però sí occità —recordem *Seta*, el port llengüadocià— i és sabuda la forta influència de gent de llengua d'oc, a la Jaca feudal. SSiv. imprimeix «Domingo y Bernardo *Seca*», però és una de les innombrables err. del seu llibre, que també posa Çanit per Çavit. —² És *Säbta*, en l'arrel marroquí, cast. ant. *Cepta*; del gentilici de *Ceuta* pot venir el NP *Säbîi* a Algèria (*GGAlg.*) però Oliver i Lerchundi ho escriuen amb *t* (no *!*) i aquest hi dona *säbtaqi* com gentilici.

Setana, V. *Sabdén* *Setbona*, NP, V. *Xammar* *Setcases*, V. *Set* II *Seterra*, V. *Saderra* *Seti* (*Bini* ~), V. *Setri* *Seti*, V. *Saeti*

SETLA

I. Poblet valencià de la costa, uns 8 k. dret a l'O. de Dènia, que formava municipi amb *Mira-rosa* com explica SSiv. (388): «este lugar, con los de *Miraflor* y *Mirarrosa*, que es anejo de *Setla*, se denominan *Els Llocs*, por hallarse muy inmediatos entre sí».

PRON. J. G. M. (1935) l'anotà, a Teulada, com *la sêlda*, recalcant que ho diuen amb article. En les meves enqs. de 1963 sento *la sêlda* a Pedreguer (xxxIII, 68); i havent-hi reparat bé, en el poblet mateix i els seus anexos, vaig escriure: «*minarôza*»; el primer a qui ho sento (una vella), diu *sêlda*; a altres 3 o 4 inf., tots amb *é* oberta, i amb *h* geminada, o uns d'ells sense article, i altres *la sêlla*, però cap no ho digué amb *l* senzilla. *Selda* escriu Cavanilles (II, 211).